

Justitiedepartementet
ju.14@regeringskansliet.se

Yttrande angående promemorian Anpassningar av svensk rätt till EU:s förordningar om interoperabilitet (Ds 2022:21)
(Dnr Ju2022/02786)

Sammanfattning

Migrationsverket ser positivt på att svensk lagstiftning harmoniseras med interoperabilitetsförordningen. Migrationsverket har dock identifierat vissa områden som verket anser behöver utredas ytterligare för att förordningen ska få det genomslag som önskas.

Det befintliga regelverket kring biometri behöver en översyn

Migrationsverket instämmer i promemorians slutsats att det befintliga regelverket gällande upptagning, bevarande och gallring av fingeravtryck och ansiktsfotografier börjar bli oöverskådligt. Detta särskilt med hänsyn till att flera av de senaste lagstiftningsändringarna inte har trätt i kraft och det inte heller finns ett tydligt datum för ikraftträdande. Migrationsverket anser mot denna bakgrund att det bör övervägas en översyn av 9 kap. 8-8 j §§ utlänningslagen (2005:716) vad gäller upptagning av uppgifterna samt 2 § utlänningsdataförordningen (2016:30) vad gäller gallringstider. Angående gallringstiderna konstaterar Migrationsverket att det i dagsläget föreskrivs olika gallringstider inom samma register, beroende på vilket lagstöd som använts vid registrering av uppgifterna, vilket är olämpligt dels utifrån integritetssynpunkt, dels utifrån den praktiska hanteringen.

Migrationsverket upplyser också om att det i dagsläget saknas tekniska förutsättningar för Migrationsverket att lagra biometri som tagits upp av Polismyndigheten. Migrationsverket har inte direktåtkomst till fingeravtrycksregistret, då detta är lokaliserat hos Polisen och behandlas med hjälp av deras automatiserade fingeravtryckssystem, samtidigt som Polismyndigheten inte kan föra in uppgifter i registret. En ny struktur för överföring, lagring och administration av uppgifterna kommer behöva utvecklas. Den nu existerande strukturen kan inte hantera uppgifter som registrerats av annan myndighet och uppgifter som genererar nya individer i Migrationsverkets system. Vidare kan varken fotografier eller fingeravtryck registreras utan att dessa lagras i en specifik individs ärende, varför Polismyndigheten inte kommer kunna genomföra sökningar på egen hand.

Då det i dagsläget inte finns tekniska förutsättningar för andra myndigheter att göra registreringar och efterföljande slagningar, så som avses i förordningen, kommer det krävas en större arbetsinsats från Migrationsverkets, och troligen Polismyndighetens, sida för att upprätta ett nytt IT-stöd.

Vad gäller förslaget till 9 kap. 8 j § (samt även beslutade 8 h §) utlänningslagen, ska upptagna fingeravtryck och fotografier omedelbart förstöras om det visar sig att personen har rätt att vistas i Sverige. Eftersom detta bara kan klarläggas efter att upptagna personuppgifter sökts måste uppgifterna kunna hanteras på ett praktiskt möjligt vis. Uppgifterna måste antingen initialt tillfälligt lagras i väntan på svar från berörda system, på liknande sätt som i dagsläget görs med biometri för uppehållstillståndskort, dvs. de lagras tillfälligt i väntan på produktionen av uppehållstillståndskort, alternativt måste upptagna biometri direkt tillföras Migrationsverkets register för att sökning därefter ska kunna göras och i förekommande fall raderas. I dagsläget finns det inte tekniska förutsättningar för sådan hantering.

Migrationsverket saknar lagstöd för att lagra fingeravtryck som tagits upp i samband med ansökan om uppehållstillstånd på annan grund än att utlänningsansökt om asyl. En sökning på en utlännings fingeravtryck i syfte att utreda dennes rätt att vistas i Sverige kan därför endast ge ett positivt resultat om denne ansökt om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov. En slagning enbart med stöd av biometriska uppgifter kommer därför inte heller ge uttömmande svar på utlännings rätt att vistas i landet. För att kunna få ett rättvisande svar måste en sökning göras med alfanumeriska uppgifter (dvs. i huvudsak namn, födelsetid eller dossiernummer) och kontroll ske i det enskilda ärendet i verkets ärendehanteringssystem.

Migrationsverkets register över ansiktsfotografier är i dagsläget inte biometriskt sökbart, och ingen extern part har tillgång till registret. Det är således inte möjligt för Migrationsverket att genomföra sökningar enbart med hjälp av ansiktsfotografier. Polismyndigheten kan inte genomföra sökningar och kan inte heller använda sig av Migrationsverkets register för att säkerställa en persons identitet. Migrationsverket har vid flera tillfällen efterfrågat utökad stöd för lagring och bearbetning av biometri (se kompletterande hemställan den 30 november 2020, Migrationsverkets dnr 1.1.2-2018-7225). Migrationsverket anser att frågan om utökad stöd för lagring och bearbetning behöver utredas vidare.

Dataskydd och personuppgiftsansvar

Migrationsverket instämmer i promemorians bedömning i fråga om de ändringar som föreslås i 15 § utlänningsdatalagen och gör bedömningen att Migrationsverket genom föreslagen lydelse får ett rättsligt stöd för behandlingen av uppgifterna som kommer att upptas i enlighet med 9 kap. 8 j § utlänningslagen, dvs. uppgifter som tas upp i anledning av inre utlänningskontroll. Som utvecklats ovan föreligger det dock tekniska hinder för sådan registrering och efterföljande behandling.

Åtkomst till CIR i identifieringssyfte

Migrationsverket välkomnar att Polismyndigheten får möjlighet att genomföra slagningar i EU:s gemensamma databas för identitetsuppgifter (CIR) för att säkerställa en utlännings identitet inom ramen för verkställighetsarbetet. Migrationsverket konstaterar dock att en stor del av ärendena där Polismyndigheten ansvarar för verkställigheten är sådana ärenden där Migrationsverket har överlämnat ärendet i enlighet med 12 kap. 14 § utlänningslagen. Sådana ärenden överlämnas endast om utlänningsens identitet är klar och det finns antingen resehandlingar eller återtagandeavtal. Denna arbetsordning har utvecklats för att Polismyndigheten endast ska behöva arbeta med ärenden där det finns reella möjligheter att genomföra en verkställighet. Att Polismyndigheten i verkställighetsarbetet ska kunna klarlägga en persons identitet förutsätter en förändring av det arbets sätt som verket och Polisen utarbetat och kommer innebära en kraftig ökning av överlämnanden av ärenden till Polismyndigheten. Migrationsverket anser att det bör övervägas en ordning där Polismyndigheten kan genomföra slagningar och redovisa resultatet till Migrationsverket utan att ett formellt överlämnande sker, i syfte att minska belastningen som det innebär för Polisen att överta hela verkställighetsarbetet.

Detta yttrande har beslutats av undertecknad ställföreträdande generaldirektör efter föredragning av verksjurist Jessica Ingelström. I den slutliga handläggningen har biträdande rättschef Anna Lindblad och rättsenhetens chef Åsa Nyblom Lööv deltagit.

Inga Thoresson Hallgren